

**საქართველოს უზენაესი სასამართლო
განჩინება
საქართველოს სახელით**

№ას-1186-1106-2017

№ას-1186-1106-2017 გ-----ი

16 ივლისი, 2018 წელი
ქ. თბილისი

**სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:**

ნინო ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზურაბ ძლიერიშვილი, ბესარიონ ალავედი

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი განხილვის გარეშე

საკასაციო საჩივრის ავტორი – ნ---- გ-----ი (მოპასუხე)

მოწინააღმდეგე მხარე – ა----- მ-----ი (მოსარჩელე)

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 4 ივლისის განჩინება

კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და
ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის
თქმა

დავის საგანი – უსაფუძვლო გამდიდრებით მიღებული თანხის

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი

1. ა----- მ-----მა (შემდგომში - „მოსარჩელე“) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ნ---- გ-----ის (შემდგომში - „მოპასუხე“, „კასატორი“ ან „საკასაციო საჩივრის ავტორი“) მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ 40 000 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება.
2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:
 - 2.1. მხარეთა შორის 2011 წლის 21 ივნისს დაიდო უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულება გამოსყიდვის უფლებით, რომლითაც მოსარჩელემ მოპასუხეს მიყიდა კუთვნილი უძრავი ქონება, მდებარე ქ. თბილისში, ო-----ის ქუჩა №55-ში. უძრავი ქონების ნასყიდობის საფასური შეადგენდა 260 000 აშშ დოლარს, ხოლო გამოსყიდვის ვადა განისაზღვრა 3 თვით. მოსარჩელემ ხელშეკრულებით დათქმულ ვადაში ვერ შეძლო უძრავი ქონების გამოსყიდვა;
 - 2.2. 2012 წლის თებერვლის თვეში მოპასუხემ მოსარჩელისაგან მიიღო 40 000 აშშ დოლარი, რომელიც უნდა დაებრუნებინა მოსარჩელისათვის. აღნიშნული თანხა მოსარჩელემ მოპასუხეს გადასცა მისივე თხოვნით, ვინაიდან გააჩნდა ფინანსური პრობლემები;
 - 2.3. 2012 წლის 12 სექტემბერს მოპასუხემ ო-----ის ქუჩა №55-ში მდებარე სახლი, რომლის გამოსყიდვაც მოსარჩელემ ვერ შეძლო, გაყიდა, ხოლო მოსარჩელეს 40 000 აშშ დოლარი არ დაუბრუნა. აღნიშნულის გამო მოსარჩელემ განიცადა ზიანი.
3. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ მოსარჩელე ვერ ადასტურებდა მოპასუხის მიერ სადავო თანხის უსაფუძვლოდ მიღების ფაქტს.
4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა. მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 40 000 აშშ დოლარის გადახდა.
5. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ.
6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 4 ივლისის განჩინებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. უცვლელი დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს

სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 7 ოქტომბრის გადაწყვეტილება.

7. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია საქმის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:
 - 7.1. 2010 წლის 9 სექტემბერს მხარეთა შორის გაფორმდა სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, სესხის თანხად განისაზღვრა 200 000 აშშ დოლარი, სესხით სარგებლობის პროცენტმა შეადგინა 1.5%, სესხით სარგებლობის ვადა განისაზღვრა 1 წლითა და 4 თვით, ხოლო პირგასამტეხლო - სესხის ძირი თანხის 0.3%-ით. ამავე ხელშეკრულებით, სესხის უზრუნველყოფის მიზნით, იპოთეკით დაიცვირთა მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება, მდებარე: ქ. თბილისში, ო-----ის №55-ში, ს/კ 0-----;
 - 7.2. ხელშეკრულების 9.1. პუნქტის თანახმად, იპოთეკარი უფლებამოსილია განახორციელოს წინამდებარე ხელშეკრულებითა და კანონმდებლობით დადგენილი ყველა მოქმედება იპოთეკის საგანზე გადახდევინების მიქცევისათვის, თუ დადგა მოთხოვნის დაკმაყოფილების ვადა და მესაკუთრე არ ასრულებს ვალდებულებას ან/და მესაკუთრე არღვევს ხელშეკრულებით მასზე დაკისრებულ ვალდებულებას;
 - 7.3. მხარეთა შორის 2010 წლის 9 სექტემბერს გაფორმებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებით განსაზღვრული სესხით სარგებლობის ვადაში (1 წელი და 4 თვე), კერძოდ, 2011 წლის 21 ივნისს, მხარეთა შორის დაიდო უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება გამოსყიდვის უფლებით;
 - 7.4. ხელშეკრულების 1.1. პუნქტის თანახმად, ნასყიდობის საგანს წარმოადგენს მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება, მდებარე: ქ. თბილისში, ო-----ის ქუჩა №55-ში. მხარეთა შეთანხმებით უძრავი ქონება 260 000 აშშ დოლარად გამოსყიდული უნდა ყოფილიყო 3 თვის ვადაში, 2011 წლის 3 ოქტომბრამდე;
 - 7.5. ხელშეკრულების მე-3 პუნქტის თანახმად, მყიდველი იძენს მესაკუთრის უფლებას ქონებაზე შეზღუდვის გარეშე და უფლება აქვს ნასყიდობის საგანი გაასხვისოს გამყიდველის (მოსარჩელის) თანხმობის გარეშე;
 - 7.6. იმავე დღეს, კერძოდ, 2011 წლის 21 ივნისს, მხარეთა შორის გაფორმდა ხელშეკრულება იპოთეკის გაუქმების შესახებ. ხელშეკრულების მე-2 პუნქტის თანახმად, მხარეები შეთანხმდნენ შემდეგზე: ანგარიშსწორების დასრულების საფუძველზე გაუქმდა

მხარეთა შორის დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება, რომლითაც იპოთეკის საგანს წარმოადგენდა მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება, მდებარე: ქ. თბილისში, ო-----ის №55-ში, ს/კ 0-----;

- 7.7. მოსარჩელემ მისი უფლება, ქ. თბილისში, ო-----ის ქუჩა №55-ში მდებარე უძრავი ქონება მხარეთა შეთანხმების საფუძველზე 260 000 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ გამოესყიდა 2011 წლის 3 ოქტომბრამდე, ვერ განახორციელა;
- 7.8. 2012 წლის 11 სექტემბერს ქ. თბილისში, ო-----ის №55-ში მდებარე უძრავი ქონება, ს/კ 0-----, საკუთრების უფლებით აღირიცხა მოპასუხის სახელზე;
- 7.9. 2012 წლის 11 სექტემბერს სს „თ-----ის“ სასარგებლოდ იპოთეკით დაიტვირთა მოპასუხის საკუთრება.
8. სააპელაციო პალატამ ყურადღება გაამახვილა საქმის მასალებში წარმოდგენილ შემდეგ წერილობით მტკიცებულებებზე:
 - 8.1. 2012 წლის 1 თებერვლის მიღება-ჩაბარების აქტზე, რომლითაც დგინდება, რომ მოპასუხემ მოსარჩელისაგან მიიღო 30 000 აშშ დოლარი საბანკო კრედიტის პროცენტის გადასახდელად. ამავე აქტით მოპასუხემ აიღო ვალდებულება, რომ ო-----ის ქუჩა №55-ში მის საკუთრებაში არსებულ უძრავ ქონებას არ გაასხვისებდა 5 თვის განმავლობაში, 2012 წლის 1 ივლისამდე;
 - 8.2. 2012 წლის 6 ივნისის ხელწერილზე, რომლის თანახმად, მოსარჩელე ადასტურებს, რომ 40 000 აშშ დოლარი არ შეეხება 260 000 აშშ დოლარს, რომელიც სრულად აქვს გადასახდელი მოპასუხისთვის სახლის გამოსასყიდად. 10 000 აშშ დოლარი 40 000 აშშ დოლარიდან ჩაითვლება გამოსასყიდ თანხაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ 2012 წლის 7 აგვისტომდე გადაიხდის სახლის გამოსასყიდ თანხას;
 - 8.3. 2012 წლის 10 ივლისის ხელწერილზე, რომლის თანახმად, მოპასუხე ადასტურებს, რომ მას მოსარჩელისაგან მიღებული აქვს 40 000 აშშ დოლარი, ქ. თბილისი, ო-----ის ქუჩა №55-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის ანგარიშში, თუმცა ეს არ შედის 260 000 აშშ დოლარში, რომელიც არის სესხის თანხა.
9. სააპელაციო პალატამ წინამდებარე განჩინების მე-7 და მე-8 პუნქტებში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების ანალიზის საფუძველზე, დადგენილად მიიჩნია, რომ 2011 წლის 21 ივნისს ანგარიშსწორების დასრულების საფუძველზე გაუქმდა მხარეთა შორის დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება. მოსარჩელის მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო, იპოთეკის საგანი (უძრავი ქონება) საკუთრების უფლებით აღირიცხა

მოპასუხის სახელზე, სესხის თანხა (260 000 აშშ დოლარი) ჩაითვალა გადახდილად და მხარეები აღნიშნულის შემდგომ სესხისა და იპოთეკის სახელშეკრულებო სამართლებრივ ურთიერთობაში აღარ იმყოფებოდნენ.

10. სააპელაციო პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ 2012 წლის 11 სექტემბერს უძრავი ქონება, მდებარე: ქ. თბილისში, ო-----ის №55-ში, ს/კ 0-----, საკუთრების უფლებით აღირიცხა მოპასუხის სახელზე. ამავე თარიღით სს „თ-----ის“ სასარგებლოდ იპოთეკით დაიტვირთა მოპასუხის საკუთრება. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, სხვა სახის დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომ მოპასუხეს რაიმე ფულადი ვალდებულება გააჩნდა საკრედიტო დაწესებულებასთან, საქმეში წარმოდგენილი არ იყო, ხოლო ამ მტკიცებულების წარმოდგენის ვალდებულება საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4, 102-ე და 103-ე მუხლების საფუძველზე ეკისრებოდა მოპასუხე მხარეს. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოპასუხის აპელირება იმ გარემოებაზე, რომ, ვინაიდან ქ. თბილისში, ო-----ის №55-ში მდებარე უძრავი ქონების გასხვისება არ ხდებოდა მოსარჩელის თხოვნით, მოპასუხეს ამით ეზრდებოდა ბანკის წინაშე აღებული ვალდებულებები. აღნიშნულის საპირწონედ, საქმის მასალებში წარმოდგენილი ხელწერილები ადასტურებდნენ იმ გარემოებას, რომ თავდაპირველად მხარეებს შორის შედგა 2012 წლის 1 თებერვლის მიღება-ჩაბარების აქტი 30 000 აშშ დოლარის გადაცემის თაობაზე, შემდეგ 2012 წლის 6 ივნისის ხელწერილით მხარეები ადასტურებდნენ 40 000 აშშ დოლარის გადაცემის ფაქტს, რომელიც არ შედიოდა საცხოვრებელი სახლის გამოსასყიდი თანხის ღირებულებაში და, ბოლოს, 2012 წლის 10 ივლისს მხარეებმა საბოლოოდ დაადასტურეს, რომ მოპასუხეს მოსარჩელისაგან მიღებული ჰქონდა 40 000 აშშ დოლარი, რომელიც ასევე არ შედიოდა საცხოვრებელი სახლის გამოსასყიდი თანხის ღირებულებაში.
11. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ მხარის მიერ სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების კონკრეტულ მატერიალურ-სამართლებრივ ნორმასთან შესაბამისობის დადგენა სასამართლოს უფლებაა და ვალდებულება. მიუხედავად იმისა, რომ მოსარჩელე სასარჩელო განცხადებაში არ უთითებდა სასარჩელო მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლებზე, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ საქალაქო სასამართლომ მოსარჩელე მხარის მიერ წარდგენილ მოთხოვნებს და მოხსენებულ ფაქტობრივ გარემოებებს სწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა, კერძოდ, მართებულად მიიჩნია, რომ

მოპასუხის პასუხისმგებლობა უნდა განსაზღვრულიყო უსაფუძვლო გამდიდრების მომწესრიგებელი სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე.

12. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 991-ე, 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტითა და 385-ე მუხლით და აღნიშნა, რომ საქმის მასალებით არ დგინდებოდა, თუ კონკრეტულად რა ვალდებულებით-სამართლებრივ ურთიერთობაში იყვნენ მხარეები ზემოაღნიშნული ხელწერილების შედგენისას (2012 წლის 1 თებერვლის მიღება-ჩაბარების აქტი, 2012 წლის 6 ივნისის ხელწერილი, 2012 წლის 10 ივლისის ხელწერილი), თუმცა, ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოსარჩელის მიერ მოპასუხისათვის თანხის 40 000 აშშ დოლარის გადაცემა მოხდა ყოველგვარი საფუძვლის გარეშე, საქმის მასალებში წარმოდგენილი მტკიცებულებების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია. შესაბამისად, მოპასუხის მიერ მოსარჩელისაგან სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე მიღებული 40 000 აშშ დოლარი უსაფუძვლო გამდიდრების წესებით ექვემდებარებოდა მოსარჩელის სასარგებლოდ უკან დაბრუნებას.
13. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოპასუხემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი და მოითხოვა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 4 ივლისის განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.
14. კასატორმა იშუამდგომლა საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე და მიუთითა სააპელაციო სასამართლოს განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძვლებზე:
 - 14.1. სააპელაციო პალატამ ვერ დაასაბუთა, რაში გამოიხატა მოპასუხის უსაფუძვლო გამდიდრება. სასამართლო ვერ ასაბუთებს, კონკრეტულად რომელი მტკიცებულებების საფუძველზე მიიჩნია დადგენილად, რომ მოსარჩელემ მოპასუხეს 40 000 აშშ დოლარი ყოველგვარი საფუძვლის გარეშე გადასცა;
 - 14.2. დაუსაბუთებელია, თუ რატომ მიიჩნია სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად, რომ 2011 წლის 21 ივნისს ანგარიშსწორებით დასრულდა მხარეთა შორის დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებები და რატომ ჩათვალა მხარეთა შორის არსებული სამართლებრივი ურთიერთობა დასრულებულად მაშინ, როდესაც მოპასუხემ მოსარჩელის საკუთრება გადაიფორმა 2012 წლის სექტემბერში, ხოლო თანხის მიღების შესახებ ხელწერილები 2012 წლის თებერვალ-ივლისშია დადებული, რითაც დასტურდება, რომ მხარეებს ერთმანეთის წინაშე

ჯერ კიდევ ჰქონდათ შესასრულებელი ვალდებულებები, კერძოდ, მოპასუხეს ჰქონდა ვალდებულება, არ გაესხვისებინა იპოთეკის საგანი (მოსარჩელის ქონება), იგი მოსარჩელეს გამოსყიდვისათვის დამატებით ვადას აძლევდა. მანამდე კი მოპასუხე იხდიდა სასამართლოს მიერ აღიარებულ, სს „თ-----ის“ სესხის პროცენტებს (თავდაპირველად გადაიხადა 30 000 აშშ დოლარი, შემდეგ კი - 40 000 აშშ დოლარი);

- 14.3. სააპელაციო პალატა უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმების გამოყენებით გასცდა სასარჩელო მოთხოვნას, თავისი ინიციატივით გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა და მოსარჩელეს მიაკუთვნა ის, რაც არ მოუთხოვია;
- 14.4. სააპელაციო სასამართლოს არ შეუფასებია, რა საფუძვლით აიღო მოპასუხემ 40 000 აშშ დოლარი მოსარჩელისაგან და ეკისრებოდა თუ არა მისი დაბრუნების ვალდებულება;
- 14.5. სააპელაციო სასამართლომ 2012 წლის პირველი თებერვლის მიღება-ჩაბარების აქტით დადგენილად მიიჩნია ბანკის სესხის პროცენტის ანგარიშში 30 000 აშშ დოლარის გადაცემის ფაქტი, თუმცა რატომღაც არ გაიზიარა ის გარემოება, რომ 40 000 აშშ დოლარიც ბანკის სესხის პროცენტის ანგარიშში იყო გადაცემული მაშინ, როდესაც სასამართლომ თავადვე მიუთითა, რომ ხსენებული თანხა საცხოვრებელი სახლის გამოსყიდვის ანგარიშში არ შედიოდა. ამასთან, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ 2012 წლის 11 სექტემბერს სს „თ-----ის“ სასარგებლოდ იპოთეკით დაიტვირთა მოპასუხის საკუთრება.
15. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 17 ოქტომბრის განჩინებით მოპასუხის საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

16. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლისა და საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოპასუხის საკასაციო საჩივარი არ აკმაყოფილებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მოთხოვნებს, რის გამოც მიჩნეულ უნდა იქნეს დაუშვებლად.
17. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის თანახმად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ ან არაქონებრივ დავაზე დასაშვებია, თუ კასატორი დაასაბუთებს, რომ: ა) საქმე მოიცავს

სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

18. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.
19. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.
20. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებთან მიმართებით არ წარმოუდგენია დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).
21. უპირველეს ყოვლისა, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს კასატორის იმ პრეტენზიაზე, რომლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლო გასცდა

სასარჩელო მოთხოვნის ფარგლებს და თავისი ინიციატივით გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა (იხ. წინამდებარე განჩინების 14.3. ქვეპუნქტი), რასთან დაკავშირებითაც განმარტავს, რომ სასარჩელო მოთხოვნის დამფუძნებელი სამართლებრივი ნორმის მისადაგება სასამართლოს პრეროგატივაა, ამ შემთხვევაში მთავარია სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების შესატყვისი მტკიცებულებებით გამყარება, რაც მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის მიუთითებლობის შემთხვევაშიც ან არასწორად მითითების დროსაც კი, მოწინააღმდეგის პოზიციისა და საქმეზე მტკიცებულებათა ერთობლიობით გაანალიზებისა და შეჯერების შედეგად, სასამართლოს კვლევისა და იურიდიული შეფასების საგანია (იხ. **სუსგ №ას-317-300-2017, 2017 წლის 2 ივნისი; №ას-493-473-2016, 14.12.2016წ.**).

22. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ, მიუხედავად მოსარჩელის მიერ სასარჩელო მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის მიუთითებლობისა, საქალაქო სასამართლომ მოსარჩელის მიერ სარჩელში მოყვანილ ფაქტებს სწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა და მართებულად გამოიყენა უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმები.
23. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 317-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ვალდებულების წარმოშობისათვის აუცილებელია მონაწილეთა შორის ხელშეკრულება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ვალდებულება წარმოიშობა ზიანის მიყენების (დელიქტის), უსაფუძვლო გამდიდრების ან კანონით გათვალისწინებული სხვა საფუძვლებიდან. ამავე კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში.
24. აღნიშნული ნორმის მიზნიდან გამომდინარეობს ერთმნიშვნელოვანი დასკვნა იმის თაობაზე, რომ კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის სახეზე უნდა იყოს ერთი პირის გამდიდრება მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს სამართლებრივ საფუძველს, რომელიც ან თავიდანვე არ არსებობდა, ან შემდგომში მოიშალა. ამასთან, მნიშვნელობა არა აქვს იმ გარემოებას, თუ რის შედეგად დადგა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი – თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად ან განხორციელდა იგი მათი ნების

საწინააღმდეგოდ. ასევე, არ აქვს მნიშვნელობა ამ სამართალურიეროებაში მონაწილე სუბიექტთა ბრალეულობას, კეთილსინდისიერებასა და მათ მიერ განხორციელებული მოქმედებების მართლზომიერებას თუ მართლწინააღმდეგობას. კონდიქციური ვალდებულების არსებობის სამართლებრივი საფუძვლით სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია დადგინდეს მხოლოდ ობიექტური შედეგი, რაც გულისხმობს ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე რაიმე სამართლებრივი სიკეთის შეძენას (დაზოგვას) შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის არსებობის გარეშე. ასევე, აუცილებელია, რომ გამდიდრება მოხდეს სხვის ხარჯზე, რის შედეგადაც ერთი პირის ქონების გაზრდა ხდება მეორე პირის ქონების შესაბამისი შემცირების ხარჯზე (**იხ. სუსგ №ას-360-342-2015, 2015 წლის 3 ივნისი**).

25. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის თანახმად, სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით რეგულირებულია ე.წ. „შესრულების კონდიქცია“ და ამგვარი სამართლებრივი ურთიერთობიდან გამომდინარე, მოთხოვნის დაკმაყოფილებისათვის უნდა არსებობდეს შემდეგი წინაპირობები: მოსარჩელემ უნდა მიუთითოს სამართლებრივი სიკეთის გადაცემის ფაქტზე, ასევე მხარეთა შორის ვალდებულების არარსებობაზე (**იხ. სუსგ №ას-653-621-2013, 2015 წლის 27 აპრილი**). ამასთან, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმების გამოყენება ხდება მოთხოვნის სხვა საფუძვლებთან სუბსიდიალურად, რაც იმას ნიშნავს, რომ, თუ არსებობს სასარჩელო მოთხოვნის შესაძლო დაკმაყოფილების სახელშეკრულებო ან სხვა კანონისმიერი საფუძველი (მოთხოვნათა კონკურენცია), უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის ნორმების, როგორც მოთხოვნის საფუძვლის, გამოყენება ბოლოს უნდა განხორციელდეს ანუ მას შემდეგ, რაც გამოირიცხება მოთხოვნის დაკმაყოფილება სახელშეკრულებო ან სხვა კანონისმიერი საფუძვლებიდან (**იხ. სუსგ №ას-1249-1269-2011, 2012 წლის 4 აპრილი**).
26. საკასაციო პრეტენზიის თანახმად, კასატორს არ ეკისრება თანხის დაბრუნების ვალდებულება. კასატორი უთითებს, რომ 2011 წლის 21 ივნისს მხარეთა შორის სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სამართლებრივი ურთიერთობა არ დასრულებულა, რადგან მოპასუხეს ეკისრებოდა ვალდებულება არ გაესხვისებინა იპოთეკის საგანი და მოსარჩელეს აძლევდა გამოსყიდვის დამატებით ვადას. მისი განმარტებით, სადავო თანხა 40 000 აშშ დოლარი უნდა ჩაითვალოს კასატორის საბანკო სესხის პროცენტის ანგარიშში.

27. საკასაციო სასამართლო, უპირველეს ყოვლისა, მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. ამავე კოდექსის 102-ე მუხლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს.
28. მოცემულ შემთხვევაში სწორედ მოპასუხის მტკიცების საგანში შედის იმ გარემოების მითითებისა და დამტკიცების ვალდებულება, რომ მას სადავო თანხის 40000 აშშ დოლარის მიღებისა და შენარჩუნების სამართლებრივი საფუძველი გააჩნდა. გამომდინარე აქედან, კასატორის პრეტენზია, რომლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლომ არ შეაფასა, თუ რა საფუძვლით აიღო მოპასუხემ სადავო თანხა (იხ. წინამდებარე განჩინების 14.4. პუნქტი), დაუსაბუთებელია. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კასატორმა ვერც საკასაციო საჩივარში მიუთითა ნათლად და გასაგებად სადავო თანხის მიღების სამართლებრივ საფუძველზე.
29. კასატორის განმარტება, რომლის თანახმად, ერთის მხრივ, მხარეთა შორის სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სამართლებრივი ურთიერთობა დასრულებული არ იყო, ხოლო, მეორეს მხრივ, მან გამოსყიდვის ვადა გაუგრძელა მოსარჩელეს, წინააღმდეგობრივია. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებაზე, რომლის თანახმად, 2011 წლის 21 ივნისს მხარეთა შორის გაფორმდა ხელშეკრულება იპოთეკის გაუქმების შესახებ. ხელშეკრულების მე-2 პუნქტის თანახმად, მხარეები შეთანხმდნენ შემდეგზე: ანგარიშსწორების დასრულების საფუძველზე გაუქმდა მხარეთა შორის დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება, რომლითაც იპოთეკის საგანს წარმოადგენდა მოსარჩელის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონება, მდებარე: ქ. თბილისში, ო-----ის №55-ში, ს/კ 0------. ამასთანავე, 2011 წლის 21 ივნისს მხარეთა შორის დაიდო უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება გამოსყიდვის უფლებით. თუმცა, მოსარჩელეს გამოსყიდვის უფლება არ

განუხორციელებია. აღნიშნული ხელშეკრულებების საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის დასკვნას, რომ 2011 წლის 21 ივნისს ანგარიშსწორების დასრულების საფუძველზე გაუქმდა მხარეთა შორის დადებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება და მხარეები სესხისა და იპოთეკის სახელშეკრულებო სამართლებრივ ურთიერთობაში აღარ იმყოფებოდნენ.

30. რაც შეეხება კასატორის მითითებას გამოსყიდვის ვადის გაგრძელებასთან დაკავშირებით, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, საკასაციო პრეტენზია არც ამ ნაწილშია ნათლად ჩამოყალიბებული. საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, კასატორი უთითებს, რომ იგი მოსარჩელეს უძრავი ნივთის გამოსასყიდად დამატებით ვადას აძლევდა 40 000 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ. თუმცა, საქმის მასალებით არ დასტურდება, რომ მხარეები შეთანხმდნენ 2011 წლის 21 ივნისს მათ შორის დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულებით განსაზღვრული გამოსყიდვის სამთვიანი ვადის გაგრძელების თაობაზე სადავო თანხის 40 000 აშშ დოლარის მიღების სანაცვლოდ. ამასთან, თუნდაც დასტურდებოდა გარემოება იმის თაობაზე, რომ მოპასუხემ თანხის გადაცემის სანაცვლოდ ასეთი ვალდებულება იკისრა, აღნიშნული მაინც არ წარმოადგენს გადაცემული თანხის საკუთრებაში დატოვების საფუძველს, რადგან დადგენილია, რომ მოსარჩელემ გამოსყიდვის უფლება, თუნდაც დამატებით მიცემულ ვადაში, საბოლოოდ არ განახორციელა. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს სამოქალაქო კოდექსის 510-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, გამოსყიდვა ხდება თავდაპირველი ფასით, რაც იმას ნიშნავს, რომ ნასყიდობის საფასურად გადახდილ თანხაზე მყიდველს სარგებლის დარიცხვის მოთხოვნის უფლება არა აქვს, რადგან ამ შემთხვევაში გარიგების საგანია არა თანხა, არამედ - ქონება. სამოქალაქო კოდექსის 510-ე მუხლის თანახმად, ქონების გამოსყიდვისას მისი თავდაპირველი ფასის გარდა მყიდველს უფლება აქვს მოითხოვოს მხოლოდ ის თანხა, რომლითაც გაიზარდა საქონლის ღირებულება გამოსყიდვის მომენტამდე სასარგებლო დანახარჯების შედეგად, ხოლო გამომსყიდველს შეუძლია მოითხოვოს იმ თანხის გამოკლება, რომლითაც შემცირდა საქონლის ღირებულება მის გამოსყიდვამდე. მოცემულ შემთხვევაში, გარდა იმისა, რომ კასატორი საერთოდ არ უთითებს ზემოაღნიშნული მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაზე, გამოსყიდვის განუხორციელებლობის პირობებში საქონლის გაზრდილი ღირებულების გადახდა მაინც შეუძლებელი იქნებოდა.

31. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს,

- რომ კასატორმა ვერ შეძლო სასამართლოსთვის იმ გარემოებაზე მითითება ან იმ მტკიცებულებების წარდგენა, რომლითაც დადასტურდებოდა, რომ მას ჰქონდა მოსარჩელისაგან მიღებული თანხის შენარჩუნების სამართლებრივი საფუძველი.
32. კასატორი ვერ უთითებს მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების ისეთ დარღვევაზე, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე.
 33. საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები არც იმ საფუძველით, რომ სააპელაციო სასამართლოს განჩინება განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან (**იხ. სუსგ №ას-694-665-2016, 2017 წლის 31 მარტი, №ას-301-288-2015, 2015 წლის 20 ნოემბერი; №ას-317-300-2017, 2017 წლის 2 ივნისი; №ას-493-473-2016, 2016 წლის 14 დეკემბერი; №ას-360-342-2015, 2015 წლის 3 ივნისი; №ას-653-621-2013, 2015 წლის 27 აპრილი; №ას-1249-1269-2011, 2012 წლის 4 აპრილი**).
 34. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ კასატორს დასაბუთებული პოზიცია არ წარმოუდგენია არც ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციასთან ან/და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალთან წინააღმდეგობის საფუძველით. შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი აღნიშნული საფუძველითაც არ არის დასაშვები.
 35. გამომდინარე აქედან, არ არსებობს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არცერთი წინაპირობა, რომლის საფუძველზე საკასაციო სასამართლო დასაშვებად ცნობს წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარს.
 36. საკასაციო პალატა იმსჯელებს აგრეთვე კასატორის შუამდგომლობაზე საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 401-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ამ კოდექსის 391-ე მუხლით დადგენილ მოთხოვნათა შესაბამისად საკასაციო საჩივრის დასაშვებობას ამოწმებს სასამართლოს კოლეგიური შემადგენლობა. კოლეგია უფლებამოსილია აღნიშნული საკითხი ზეპირი განხილვის გარეშე გადაწყვიტოს. დასახელებული ნორმიდან გამომდინარე, საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმებისას სასამართლო საქმის განხილვის ფორმის გადაწყვეტაში არ არის შეზღუდული და ზეპირ მოსმენას დანიშნავს მხოლოდ ისეთ შემთხვევაში, როდესაც საქმის სირთულიდან გამომდინარე, სხვაგვარად შეუძლებელია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილით გათვალისწინებული პირობების გამორკვევა. საქმის ზეპირი მოსმენით

განხილვის შესახებ შუამდგომლობას კასატორი ასაბუთებს იმით, რომ განსახილველი საქმე არის მნიშვნელოვანი სასამართლო პრაქტიკის განზოგადებისათვის. საკასაციო სასამართლოს მიერ მოცემული განჩინების ზემოაღნიშნულ პუნქტებში განვითარებული მსჯელობა ნათლად მეტყველებს კასატორის შუამდგომლობის უსაფუძვლობაზე, კერძოდ, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ მხარეებს შორის წარმოშობილ დავაზე საქართველოს უზენაეს სასამართლოს გააჩნია მყარად დადგენილი ერთგვაროვანი პრაქტიკა. შესაბამისად, კასატორს უარი უნდა ეთქვას შუამდგომლობის დაკმაყოფილებაზე უსაფუძვლობის გამო.

37. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 401-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება ცნობილი, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70 პროცენტი. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან უნდა დაუბრუნდეს სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი 4966 (ოთხი ათას ცხრაას სამოცდაექვსი) ლარის 70% – 3476 (სამი ათას ოთხას სამოცდათექვსმეტი) ლარი და 20 თეთრი.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა

1. ნ---- გ-----ის საკასაციო საჩივარი, როგორც დაუშვებელი, დარჩეს განუხილველი;
2. კასატორის ნ---- გ-----ის შუამდგომლობა საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე არ დაკმაყოფილდეს უსაფუძვლობის გამო;
3. კასატორს ნ---- გ-----ს (პ/ნ: 1-----) დაუბრუნდეს თ---- გ-----ის მიერ (პ/ნ: 1-----) 2017 წლის 12 ოქტომბერს №0 საგადასახადო დავალებით გადახდილი 4966 (ოთხი ათას ცხრაას სამოცდაექვსი) ლარის 70% – 3476 (სამი ათას ოთხას სამოცდათექვსმეტი) ლარი და 20 თეთრი შემდეგი ანგარიშიდან: **ქ. თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“ ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №200122900, სახაზინო კოდი 3 0077 3150;**

4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ნ. ბაქაქური

მოსამართლეები:

ზ. ძლიერიშვილი

ბ. ალავიძე